

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta ja laiksi valtiokonttorista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta ja laiksi valtiokonttorista annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 281/2018 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Jarmo Huotari, valtiovarainministeriö
- toimialajohtaja Lasse Skog, Valtiokonttori
- toimitusjohtaja Pirjo Pöyhiä, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus
- julkisen sektorin johtaja Niko Simola, Ammattiliitto Pro ry
- sopimustoimitsija Minna Salminen, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Eduskunnan kanslia
- oikeusministeriö
- Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
- professori Olli Mäenpää

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta, joka korvaisi aikaisemman asetustasoisen säädöksen. Laissa säädettäisiin palvelukeskusten asemasta, tehtävistä, asiakkaista, johtamisjärjestelmästä, työjärjestyksen antamisesta, palvelukeskuksen ohjauksesta, asioiden ratkaisemisesta ja palveluiden maksullisuudesta.

Valtiokonttorin henkilöstöhallintoon liittyvissä tehtävissä on tapahtunut muutoksia, kun osa henkilöstöhallinnon tehtävistä on siirretty hoidettavaksi Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksessa. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan myös valtiokonttorista annetun lain muuttamista tältä osin.

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2018 vp

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2019.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Toimielinten yleisillä perusteilla tarkoitetaan lähinnä viraston nimeä, toimialaa, pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltuuksia.

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus on tällä hetkellä ainoa valtion virasto, jonka rakenteesta, tehtävistä ja johtamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella (229/2009). Valiokunta pitää perusteltuna, että palvelukeskusta koskeva perussääntely nostetaan lain tasolle, vaikka varsinainen julkisen vallan käyttö ei hallituksen esityksen perustelujen mukaan kuulukaan sen tehtäviin. Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä (PeVL 41/2005 vp) on todettu, että toimielimen tosiasiallisen merkityksen vuoksi siitä on asianmukaista myös tällaisissa tapauksissa säätää lailla.

Valiokunta toteaa, että palvelukeskukselle kuuluviin talous- ja henkilöstöhallinnon tehtäviin sisältyy käytännössä runsaasti erilaisten tietojärjestelmien ylläpitoa ja käyttöä. Näissä järjestelmissä käsitellään myös henkilötietoja. Ehdotettuun lakiin ei sisälly säännöksiä henkilötietojen käsittelystä, eikä säädettävän lain suhdetta EU:n yleiseen tietosuojasetukseen ja sen mahdollistamaan kansalliseen liikkumavaraan ole selvitetty hallituksen esityksessä. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenee, että käsittelytoimien ja käsiteltävien tietojen tarkempi kuvaaminen, käsittelyperusteiden määrittely ja tietosuojaperiaatteiden toteutuminen edellyttävät laajempaa lainsäädännön tarkastelua. Palvelukeskuksen ja Valtiokonttorin analysointi- ja raportointipalvelua koskevat kysymykset on siirretty erilliseen jatkovalmisteluun. Saadun selvityksen mukaan asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2019. Valiokunta pitää tätä jatkovalmistelua välttämättömänä ja korostaa, että mainittua asiakokonaisuutta koskevat säännökset on valmisteltava huolellisesti.

Palvelukeskusta johtaa ehdotuksen mukaan virkasuhteinen toimitusjohtaja, jonka nimittää nykyiseen tapaan valtiovarainministeriö. Palvelukeskuksella on asiakasneuvottelukunta, ja sillä voi olla neuvottelukunta, joiden kokoonpanosta, tehtävistä, asettamisesta ja toimikaudesta voidaan antaa tarkempia määräyksiä työjärjestyksellä. Nämä toimielimet ovat neuvoa-antavia ja tukevat osaltaan viraston johtamista, eikä niillä ole julkisia hallintotehtäviä. Valiokunta pitää tärkeänä, että neuvottelukunnassa on henkilöstön edustus, kuten nykyisinkin. Palvelukeskuksen päätoimipaikasta ja toimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallintovaliokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Valiokunnan mietintö HaVM 25/2018 vp

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 281/2018 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Helsingissä 16.1.2019

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Juho Eerola ps
varapuheenjohtaja Timo V. Korhonen kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Pertti Hakanen kesk
jäsen Kari Kulmala sin
jäsen Antti Kurvinen kesk
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Olli-Poika Parviainen vihr
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Veera Ruoho kok
jäsen Vesa-Matti Saarakkala sin
jäsen Matti Semi vas
jäsen Mari-Leena Talvitie kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

istuntoasiainneuvos Henri Helo